

وضعیت رده‌بندی چک‌چک ابلق فنوتیپ ویتاتا بر اساس داده‌های ریخت‌شناسی در ایران *Oenanthe pleschanka vittata* (Hemprich et Ehrenberg, 1833)

- سید محمود قاسمیپوری*: دانشکده منابع طبیعی و علوم دریایی، دانشگاه تربیت مدرس، شهرستان نور، صندوق پستی: ۳۵۶-۴۶۱۴
- منصور علی‌آبادیان: دانشکده علوم، دانشگاه فردوسی، مشهد، صندوق پستی: ۹۱۷۷۵-۱۱۱۱
- بهرام کیایی: دانشکده علوم، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، صندوق پستی: ۴۷۱۶-۱۹۳۹۵

تاریخ پذیرش: آبان ۱۳۹۱

تاریخ دریافت: تیر ۱۳۹۱

چکیده

در سال‌های اخیر، هیبریدهای زیادی از جنس چک‌چک‌ها از زیرگونه‌های قدیمی و در پراکنش‌های جغرافیایی معرفی شده است. یکی از فرم‌های این پرند با اطلاعات کم در ایران *vittata* می‌باشد. در برخی اوقات، فنوتیپ *vittata* در چک‌چک به‌عنوان زیرگونه‌ای از چک‌چک ابلق *Oenanthe pleschanka* (Lepechin, 1770) در نظر گرفته شده است. بنا به دلایلی جایگاه *Oenanthe pleschanka vittata* نامشخص باقی مانده است. از بهار ۱۳۸۸ این فنوتیپ کمیاب بین ماه‌های فروردین تا مرداد به دفعات از قسمت‌های شمال رشته کوه‌های البرز، قوچان، دزفول و ارسنجان مشاهده شد. پیش‌فرض حد واسط بودن فرم *vittata* به عنوان آرایه حاصل از هیبریداسیون بین *O.pleschanka* و *O.hispanica* بررسی شد. جالب اینجاست که با دامنه پراکنش جغرافیایی *vittata* بین مناطق دورگه‌زایی برای جفت گونه‌های مذکور دیده نشد. داده‌های مطالعه حاضر بر اساس ۳۷ صفت ریخت‌سنجی از جدایی *vittata* از *pleschanka* پشتیبانی نمی‌کند. تحلیل تشخیصی و آنالیز CDF در صفات مذکور قادر به جداسازی *vittata* از چک‌چک ابلق نمی‌باشد. احتمالاً مطالعات مولکولی و وضوح بهتری از وضعیت سیستماتیک این آرایه به‌دست می‌دهد. اطلاعات تکمیلی راجع به آشیانه‌سازی، آوازخوانی، رفتارهای تولیدمثلی مورد نیاز می‌باشد.

کلمات کلیدی: فرم ویتاتا، چک‌چک ابلق، هیبریدزایی، ایران

